

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 24. De Caaiguarum moribus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

terris ad eum hostiæ consecrandæ ob defectum frumenti mittebantur; quas, quia pauca erant, in multas particulas dividebat, ut in singulorum dierum Sacrificia sufficerent. Cibos ad eum aliunde missos Gualachi rapiebant: per integrum annum tres tantum casei ad ejus manus pervenere, etiam diripiendi, nisi Barbari caseorum ignari, ceram candidam existimassent. Igitur radicibus & vilissimis cibis optimus Pater vitam sustentabat, narrantque eum viperarum carnes aliquando comedis. Quoquomodo poterat, ebriosa gentis solemnia coërcebat, aususque non semel est, spreto discrimine, brachiorum nisu lymphaticos, ne se mutuo conficerent, prosternere, & instrumenta ebrietatum frangere. Notabile fuit in his Gualachorum symposiis dictum: nam cum dæmon adesse solitus ab compotitoribus interrogaretur, quid è cælo in hostiam Sacerdotis nostri sacrificantis sub medium missæ adveniret? respondit, Filium Dei: addens eo die, quia Nativitas Virginis celebrabatur, Virginem MARIAM è cælo etiam descendisse, geniali die filium honestaturam. Quod dictum quamvis patris mendacii sit, multum conferre potest ad tanti Sacramenti venerationem.

SUB anni millesimi sexcentissimi trigesimi finem, & principium sequentis, Tucumania Calchaquino bello afflictari cæpit: quæ poterat pace frui, si de sua tutela querula non fuisset. Hispani in conterminis Calchaquinæ vallis urbibus ante aliquot annos idem se Societati offensos ostenderant, quod hanc vallem duabus sedibus occupasset, distantes se Sociorum reverentiâ detineri, quominus gentem indomitam subjugarent. Societas verò, quamvis Calchaquinorum pervicaciæ contundendæ frustra diu laborasset, autumabat tamen non inutilem Christianæ & publicæ rei operam se ponere, eo solo nomine, quod Calchaquinorum infantes expiaret, & autoritate suâ quasi muro bellicosissimam gentem ab Tucumaniam depopulatione contineret. Sed accedentibus aliis rationibus, vallis, uti supra demonstratum est, nobis deserenda fuit. Quâ deserta, Saltenses & Riocenses cives, confidentius, quam cum infidis & exacerbatis hominibus par erat, se gerentes, non secus ac ante in eorum confiniis agros excolebant: & ausus est Urbina, vir potens, in ipso vallis ostio amplam villam in castri speciem construere. Sed amorâ Societate, fractis velut repagulis, veteri odio stimulante, Barbarorum exundans furor foras erupit, vicina primum corripuens, & deinde longinqua pervadens. Conjuratone cum finitimis factâ, Urbina villam vi capiunt, quo cum domesticis & uxore trucidato, ejus filias, selectissimas virgines, postea à Saltensibus vi redemptas, abigunt; villas Hispanorum destruunt. Conjurati Andalgalæ, Famentini, Andacolæ, Capaianes, & aliæ Barbarorum nationes advolant. Indi apud Hispanos educati per fraudem dominos mactant, vi viam ad vallem, libertatis recuperandæ ergo, sibi faciunt. Tucumaniam Prætor Albornosius, Cardinalis Albornosii frater natu major, Barbaros, antequam vites jungerent, incompositos adorsus, vicit quidem, & in vallis faucibus castrum construxit: sed hostes adunati prædarios Hispanos extra vallem progressos cum eorum duce trucidant, potitque castro, Londinum urbem, occisis quamplurimis, destruunt, Riocam obsident, totam Tucumaniam belli metu concutiunt. Inter quæ turbamenta Saltense Collegium, combustis segetibus, & pecoribus abactis, nutavit: Riocense edo redactum est, ut Venerabile Sacramentum ex deserta domo educi debuerit. Nec unius anni vexatio fuit; sed ultra decennium bellum productum est, non ante finem habiturum, quam Societas valli restituatur. Interim Calchaquinensium rebellio valde incommodavit Apostolicis excursionibus & urbanis utilitatibus. Quamquam in authenticis codicibus reperio, hoc anno per varia loca non sine aliquo fructu excursum fuisse.

IN Paranensi regione ex Acaraënsi oppido ad Caaiguas Christo lucrandos suscepta expeditio est. Caaiguarum gens est longè modica, & incultissima Indorum omnium. Ii inter Paranam & Urvaicam in sylvis sparsim habitant, unde illis nomen adhæsit; nam Caaigua sylvanum sonat. Propriâ linguâ gens utitur, haud satè ad cognoscendum facilis; nam dum voces edunt, sibilare, & inarticulatos stupos in

*Inedia.**MARIA
Virgo V. Sa-
cramentum
cobeat.***CAPUT
XXIII.**
De Calcha-
quinorum
rebellione.

1630.

*Societas. An
Calchaqui-
no) in officio
continuit.**Conjuratio
Barbarorum.**Albornosius
Calchaqui-
nos vincit.**Calchaquini
bellum re-
integrant.***CAPUT
XXIV.**
De Caaiguarum
moribus.

*Caniguarum
cibus.**Agilis.**Prælia.**Ferocitas.**Della.**CAPUT
XXV.
De expedi-
tione ad
Caniguas.**Expeditionis
difficultates.*

gutturē turbinare potius, quàm loqui videntur. Tenuissimas casās ex arborum ramis confectas, unas ab aliis longè semotas habent; nec panè major quàm ipsis feris ciborum providentiā est, adeò neque agriculturam, neque commercia exercent. Sagittā piscantur, venanturque: maximam partem vermibus, viperis, muribus, formicis, parabili sanè & passim obvio ciborum genere, & aliis animalculis vivunt: nec abhorrent ab esu tygrinæ carnis. Alces, quas Hispani magnas bestias vocant, luctando mactant, comeduntque. Simias per arbores adrependo ita sequuntur, ac si simiæ essent: quarum simiarum natura ea est, ut fugientes de arbore in arborem proles suas circumferant; ex alto lapsas Caaiguæ excipiunt, devorantque. Mel sylvestre illis in deliciis est. Hydromellis potu ita incallescunt, ut illo se contra frigora tueantur. Huic genti perpetua cum tygribus conflictatio est; nec aliam paucitatis suæ rationem reddunt, quàm quòd continuis ferarum insultibus diminuantur. Rabiem pro virtute habent, cæteras animi dotes ignorant. Multi usque ad portentum corpore deformes sunt, tam simiis similes, quàm hominibus, præsertim si nares spectes, quas simas jure optimo dixeris. Dorso gibboso & plerumque collo obstipo sunt: non desunt tamen inter eos formâ præstantes, præsertim mulieres, quæ in umbra natæ & educatæ, corporis colorem Europæis non admodum absimilem conservant. Utrique sexui tenuissimus rationis usus est, quàm ciborum genere, & quotidianâ feritate, necnon libertate vitæ ita depravant, ut ab ipsis ferarum moribus non multum absint. Urticis mulieres à cingulo ad genua se vestiunt, quas urticas lini adinstar maceratas, digitisque pexas, reticulatim nectunt. Viri nullas vestes, præter pelles, habent, quarum propter parvitatem omnes ferè corporis partes sunt apertæ. Quamvis nudi incedant, ita toto corpore obcaluerunt, ut per vepreta & spineta sine formidine, viperarum adinstar, repant. Si qui bello capiuntur, difficilius quàm ipsæ feræ cicurantur; nam plerumque vincula ferrea mordent, maniacorum in morem toto corpore spumantes: quin assuescere ad aliorum consortium, & mansuescere, vix ipsi parvuli excepti possunt. Si in vinculis diu relinquantur, quâdam impotentia animi, ceu animalia, quæ extra elementum suum educari nequeunt, paucos post dies, non admissis cibis, moriuntur. Aliud genus Caaiguarum est bellicosum, quorum bella tam ignobilia sunt, ut propiora sint ferarum insultibus, quàm hominum certaminibus. Hi viatores in suis terris incautè dormientes ex spissitudine nemorum aggrediuntur, mactantque; non tam vindicandis se, aut aliarum rerum cupidine, quàm carne hostili vescendi, aut ferocitatem satiandi libidine: quam inhumanitatem liberali appellatione bellum vocant. Vinci se adeò dolent, ut quamvis subinde ab hostibus veniam accipiant, neque cibum sumant, neque vulnera curari patiantur. Ex utraque gente Guairaniæ Socii variis temporibus aliquot manipulos è sylvis eruerant, sed ferè omnes, statim ac oppido includebantur, more plantarum, quæ in umbra natæ Solem non ferunt, statim moriebantur. Acarañenses etiam Socii aliquot ejusmodi homines variis artibus æquali animarum utilitate ac corporum pernicie reducerant, optabantque modum invenire, quo mortalium miserimis animarum salutem, minimo corporum damno, confulerent.

CAPITO itaque eorum terras adeundi consilio, Petrus Alvarus, aliquot Neophytis comitantibus, ex Acaraña iter arripens, transmissis Paranâ, sylvas densissimas, nullique præterquam tygribus pervias, per Piracabim ingreditur: quâ parte, per sylvarum densitatem sibi viam aperiens, tantâ corporis contentione obluçationeque processit, ut inter vepreta discerptâ veste cutem largè eruentarit. Vix tectus flumina collo tenus, paludesque pluvio maximè cælo transmittēbat; eoque loci dormiebat, ubi frequentia tygrum vestigia, & semesa ab feris hominum cadavera visibantur. Semel in reticulo pensili dormiens casu arboris panè obrutus est. Inter hæc pericula, egregius animarum venator ferorum hominum spelæa ingressus, per interpretem effecit, ut octodecim capita non admodum invitè se traderent. Narrabant, pridie quàm Alvarus venisset, duos è suis à tygribus discerptos, & mulieres tres viperarum morſu periisse. Petro Alvaro de vicinis populis scisci-

tanti